OPŠTINA NIKŠIĆ

SEKRETARIJAT ZA SPORT I MLADE

LOKALNI AKCIONI PLAN ZA MLADE U OPŠTINI NIKŠIĆ ZA 2027. GODINU

Decembar 2026. godine

UVOD

Svaka lokalna samouprava teži stvaranju što kvalitetnijih uslova za život i razvoj svojih građana i građanki, pri čemu unapređenje položaja mladih predstavlja jedan od važnih prioriteta Opštine Nikšić. U tom smislu, Opština Nikšić kontinuirano ulaže napore u razvoj i unapređenje lokalne omladinske politike, nastojeći da mladima obezbijedi podsticajno i inkluzivno okruženje u kojem mogu da razvijaju svoje potencijale, ostvaruju svoja prava i potrebe, učestvuju u donošenju odluka i aktivno doprinose razvoju lokalne zajednice.

Stvaranje kvalitetnih uslova za život, obrazovanje, profesionalni i lični razvoj mladih zahtijeva kontinuirano sagledavanje njihovih potreba, izazova i mogućnosti, kao i razvoj partnerskih odnosa između lokalne samouprave, institucija, obrazovnih ustanova, organizacija civilnog društva, privrede i samih mladih. Upravo saradnja i međusektorski pristup predstavljaju osnovu za kreiranje djelotvornih i održivih mjera omladinske politike.

Lokalni akcioni plan za mlade za 2027. godinu predstavlja ključni dokument za planiranje i sprovođenje lokalne omladinske politike u navedenom periodu. Dokument definiše prioritetne oblasti djelovanja, ciljeve, mjere i aktivnosti usmjerene na unapređenje položaja mladih u opštini Nikšić, sa posebnim fokusom na odgovaranje na njihove aktuelne potrebe i izazove. Plan istovremeno predstavlja osnov za koordinisano djelovanje različitih aktera i efikasnije usmjeravanje raspoloživih resursa ka oblastima od značaja za mlade.

Izrada Lokalnog akcionog plana za mlade za 2027. godinu zasnovana je na iskustvima i rezultatima sprovođenja prethodnih lokalnih akcionih planova za mlade, kao i na potrebama i prioritetima mladih iskazanim kroz proces konsultacija i saradnje sa relevantnim akterima. Poseban značaj u procesu izrade Plana ima uključivanje mladih, čime se nastoji obezbijediti da predložene mjere i aktivnosti budu utemeljene na njihovim stvarnim potrebama, iskustvima i prijedlozima.

Omladinska politika Opštine Nikšić razvija se kontinuirano od donošenja prvog Lokalnog akcionog plana za mlade 2010. godine, kroz realizaciju planova za periode 2011–2016. i 2020–2021. godine, kao i Lokalnog akcionog plana za mlade za 2024. godinu i Lokalnog akcionog plana za mlade za period 2025–2026. godine. Sprovođenje navedenih dokumenata doprinijelo je razvoju različitih programa, servisa i sadržaja za mlade, unapređenju saradnje sa institucijama i organizacijama koje rade sa mladima, kao i stvaranju novih mogućnosti za njihovo aktivno učešće u životu lokalne zajednice.

Lokalni akcioni plan za mlade za 2027. godinu predstavlja nastavak tog procesa i istovremeno novi korak u razvoju lokalne omladinske politike. Njegova svrha je da, oslanjajući se na dosadašnja iskustva i postignute rezultate, odgovori na nove izazove i potrebe mladih, unaprijedi postojeće i razvije nove mehanizme podrške, te dodatno podstakne njihovo informisanje, aktivizam, participaciju i uključivanje u društveni život.

Uspješna realizacija Lokalnog akcionog plana za mlade zahtijeva zajednički i koordinisan angažman lokalne samouprave, javnih ustanova, obrazovnih institucija, organizacija civilnog društva, drugih relevantnih partnera i, prije svega, mladih. Samo kroz kontinuiran dijalog, partnerstvo i njihovo

aktivno učešće moguće je kreirati lokalnu omladinsku politiku koja odgovara stvarnim potrebama mladih doprinoseći tome da Nikšić postane mjesto u kojem mladi imaju jednake mogućnosti za razvoj, napredovanje i aktivno učešće.

Proces izrade Lokalnog akcionog plana za mlade za 2027. godinu

Izrada Lokalnog akcionog plana za mlade za 2027. godinu sprovedena je kroz participativan i međusektorski proces, sa ciljem da se u njegovo kreiranje uključe relevantne institucije, organizacije i sami mladi, kao ključni akteri omladinske politike na lokalnom nivou. Proces izrade zasnovan je na sagledavanju postojećeg stanja, iskustvima u sprovođenju prethodnih lokalnih akcionih planova za mlade, dostupnim istraživanjima, kao i potrebama, prijedlozima i inicijativama mladih.

U cilju obezbjeđivanja širokog učešća relevantnih aktera, Sekretarijat za sport i mlade uputio je poziv nevladinim organizacijama da predlože predstavnika/e za članstvo u Radnoj grupi za izradu Lokalnog akcionog plana za mlade za 2027. godinu. Istovremeno, upućeni su dopisi relevantnim institucijama, obrazovnim ustanovama i sekretarijatima Opštine Nikšić, sa ciljem prikupljanja prijedloga i mišljenja iz različitih oblasti od značaja za položaj mladih. Na osnovu pristiglih prijedloga formirana je Radna grupa za izradu Lokalnog akcionog plana za mlade za 2027. godinu, čiji je zadatak bio da, kroz zajednički rad i razmjenu iskustava, doprinese definisanju prioriteta, ciljeva i aktivnosti Plana.

Važan segment procesa predstavljale su konsultacije sa ključnim akterima omladinske politike. Organizovane su konsultacije sa predstavnicima nevladinih organizacija, relevantnih institucija i obrazovnih ustanova, kao i sa mladima. Na ovaj način omogućeno je sagledavanje potreba mladih iz različitih perspektiva i prikupljanje konkretnih prijedloga za unapređenje položaja mladih u Nikšiću.

U procesu izrade Plana korišćeni su nalazi „Istraživanja omladinskih politika i potreba mladih u 25 lokalnih samouprava u Crnoj Gori“, uključujući nalaze koji se neposredno odnose na opštinu Nikšić. Istraživanje je sprovedeno u okviru Regionalnog programa lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu 3 – ReLOaD3, koji finansira Evropska unija, a sprovodi Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP). Rezultati ovog istraživanja predstavljali su dodatnu osnovu za identifikovanje ključnih izazova, potreba i potencijala mladih, kao i za usmjeravanje predloženih mjera i aktivnosti ka oblastima u kojima postoji potreba za dodatnim djelovanjem na lokalnom nivou.

Posebna pažnja posvećena je neposrednom uključivanju mladih u proces izrade Plana. Pored konsultacija sa mladima, uvažene su i ideje, prijedlozi i inicijative koje su mladi iskazali tokom različitih aktivnosti. Na ovaj način nastojalo se obezbijediti da dokument ne bude samo odgovor institucija na prepoznate potrebe, već i rezultat dijaloga sa mladima i njihovog aktivnog učešća u kreiranju lokalne omladinske politike.

Proces izrade Lokalnog akcionog plana za mlade za 2027. godinu predstavljao je, stoga, kombinaciju analize dostupnih podataka, iskustava iz prethodnog perioda, konsultacija sa relevantnim institucijama i organizacijama, kao i neposrednog učešća mladih. Na osnovu prikupljenih podataka, prijedloga i sugestija definisani su prioriteti i aktivnosti za 2027. godinu, uz nastojanje da budu realni, ostvarivi i usmjereni na konkretno unapređenje položaja mladih u opštini Nikšić.

Strateški i pravni okvir Lokalnog akcionog plana za mlade

Lokalni akcioni plan za mlade za 2027. godinu izrađuje se u skladu sa važećim zakonskim i strateškim okvirom omladinske politike Crne Gore, uz uvažavanje lokalnih potreba, specifičnosti i prioriteta mladih u opštini Nikšić.

Osnov za kreiranje i sprovođenje omladinske politike na lokalnom nivou predstavljaju Zakon o mladima i Strategija za mlade Crne Gore za period 2023–2027. godine, kao i relevantni međunarodni i nacionalni strateški i sektorski dokumenti. Standardi, principi i ciljevi sadržani u navedenim dokumentima predstavljaju polazište za planiranje mjera i aktivnosti usmjerenih na unapređenje položaja mladih.

Prilikom izrade Lokalnog akcionog plana za mlade za 2027. godinu primijenjen je pristup usklađivanja lokalnih prioriteta sa ciljevima i pravcima razvoja definisanim Strategijom za mlade Crne Gore 2023–2027. godine. Na taj način se nacionalni strateški okvir prilagođava lokalnom kontekstu i konkretnim potrebama mladih u opštini Nikšić, uz nastojanje da se obezbijedi kontinuitet u sprovođenju omladinske politike i unaprijedi međusektorska saradnja svih relevantnih aktera.

Zakonom o mladima („Službeni list Crne Gore“, br. 25/19 i 27/19) uređuju se način utvrđivanja i sprovođenja omladinske politike, kao i prava i obaveze subjekata koji učestvuju u njenom kreiranju i sprovođenju i druga pitanja od značaja za mlade.

U smislu Zakona o mladima, mladima se smatraju lica od navršenih 15 do navršenih 30 godina života. Omladinska politika podrazumijeva skup mjera i aktivnosti koje državni organi, organi državne uprave, organi lokalne samouprave, nevladine organizacije, studentski i učenički parlamenti i druga pravna lica preduzimaju za poboljšanje položaja mladih, njihovog ličnog i društvenog razvoja i uključivanja u društvene tokove.

Omladinski rad predstavlja aktivnosti koje se realizuju sa mladima i za mlade, sa ciljem njihovog osamostaljivanja i prelaska u odraslo doba, učenja, ličnog i društvenog razvoja, u skladu sa njihovim potrebama i mogućnostima, a zasnivaju se na metodama neformalnog obrazovanja.

Zakonom je definisan i javni interes u oblasti omladinske politike, koji, između ostalog, obuhvata kreiranje i unapređenje omladinske politike, uspostavljanje institucionalnog okvira za njeno sprovođenje, stvaranje i unapređenje uslova za rad omladinskih servisa, podsticanje aktivnog učešća mladih u kreiranju i sprovođenju omladinske politike na državnom i lokalnom nivou, podršku uključivanju mladih u obrazovanje i zapošljavanje, razvoj kulturnih sadržaja, mobilnost mladih, neformalno obrazovanje, promociju zdravih stilova života i volonterizma, kao i druge oblasti od značaja za razvoj mladih.

Omladinska politika zasniva se na principima jednakosti, volonterizma, solidarnosti, aktivnog učešća i informisanosti mladih. Poseban značaj daje se ravnopravnom pristupu pravima i mogućnostima svih mladih, bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao i njihovom aktivnom učešću u kreiranju i sprovođenju omladinske politike.

U tom smislu, Zakon prepoznaje mlade kao aktivne učesnike u procesima donošenja odluka i razvoja društva i podstiče njihovo uključivanje kroz različite oblike participacije, volonterskog angažovanja, saradnje sa institucijama i organizacijama, kao i razvoj međusektorskih partnerstava.

Strategija za mlade Crne Gore za period 2023–2027. godine predstavlja krovni strateški dokument omladinske politike u Crnoj Gori i osnov za djelovanje svih subjekata koji učestvuju u njenom kreiranju i sprovođenju.
Osnovni principi na kojima se Strategija zasniva su:

- zasnovanost na pravima – ljudska prava i prava mladih predstavljaju osnovu za kreiranje mjera i aktivnosti;
- mladi kao resurs – mladi se prepoznaju kao aktivni činioci pozitivnih promjena i razvoja društva;
- zasnovanost na znanjima i dokazima – politike i mjere kreiraju se na osnovu relevantnih istraživanja, podataka i analiza potreba mladih;
- holistički pristup – unapređenje položaja mladih zahtijeva međuresornu i međusektorsku saradnju;
- inkluzivnost – svim mladima treba obezbijediti ravnopravan pristup pravima, mogućnostima i podršci;
- participativnost – mladi se uključuju u procese kreiranja, sprovođenja i praćenja omladinske politike;
- organizovan odgovor na potrebe mladih – razvijanje sistema podrške kroz vertikalnu i horizontalnu saradnju različitih aktera;
- konkretnost – definisanje jasnih ciljeva, mjera, aktivnosti, nadležnosti, mehanizama praćenja i evaluacije i potrebnih resursa za sprovođenje omladinske politike.

Lokalni akcioni plan za mlade za 2027. godinu usklađen je sa strateškim ciljem i operativnim ciljevima Strategije za mlade Crne Gore 2023–2027. godine, koji predstavljaju osnovni strateški okvir za definisanje lokalnih prioriteta i aktivnosti.

Strateški cilj Strategije za mlade Crne Gore 2023–2027.
Izgradnjom održivog međuresornog sistema podrške mladima stvoriti mogućnosti za razvoj njihovih punih kapaciteta i aktivan doprinos razvoju društva.

Vizija
Mladi su prepoznati kao značajan resurs i faktor našeg društva čiji je glas uvažen, doprinos cijenjen i inicijative podržane. Mladi su kreatori/ke društvenog ambijenta u kojem ostvaruju svoja prava i pune potencijale.

Operativni ciljevi

1. Razvoj održivog, kvalitetnog i inkluzivnog sistema servisa i programa za podršku mladima pri tranziciji u odraslo doba;
2. Stvaranje uslova da mladi budu aktivni građani i građanke, uključeni/e u kreiranje i sprovođenje javnih politika;

3. Ostvarivanje međuresornog doprinosa poboljšanju sveukupnog položaja mladih;
4. Unapređenje mehanizama za efikasno kreiranje, sprovođenje, monitoring i evaluaciju omladinske politike.

Lokalni akcioni plan za mlade za 2027. godinu predstavlja lokalizaciju navedenih strateških opredjeljenja i njihovo prilagođavanje potrebama i specifičnostima mladih u opštini Nikšić. Kroz definisane prioritete, mjere i aktivnosti nastoji se dati konkretan odgovor na prepoznate izazove, unaprijediti postojeći sistem podrške mladima i stvoriti dodatne mogućnosti za njihov lični, obrazovni, profesionalni i društveni razvoj.

Plan uvažava i osnovna usmjerenja Strategije EU za mlade 2019–2027, posebno principe uključivanja, povezivanja i osnaživanja mladih, kao i relevantne Evropske ciljeve za mlade

U tom smislu, Plan predstavlja instrument za ostvarivanje strateških ciljeva omladinske politike na lokalnom nivou, ali i osnov za koordinisano djelovanje Opštine Nikšić, javnih ustanova, obrazovnih institucija, organizacija civilnog društva, drugih relevantnih subjekata i samih mladih.

ANALIZA STANJA

Analiza stanja i položaja mladih u opštini Nikšić predstavlja osnov za definisanje prioriteta, ciljeva, mjera i aktivnosti Lokalnog akcionog plana za mlade za 2027. godinu. Po podacima Popisa stanovništva iz 2023. godine, u Nikšiću živi ukupno 65.705 stanovnika. U starosnoj grupi od 15 do 29 godina nalazi se 11.791 osoba, što čini 17,95% ukupnog broja stanovništva u Nikšiću. Od tog broja, 6.053 su muškog pola (51,33%), dok su 5.738 ženskog pola.
Poseban značaj za izradu ovog dokumenta imaju nalazi istraživanja „Istraživanja omladinskih politika i potreba mladih u 25 lokalnih samouprava u Crnoj Gori“. Istraživanje je sprovedeno u okviru Regionalnog programa lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu 3 – ReLOaD3, koji finansira Evropska unija, a sprovodi Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP). Istraživanje je obuhvatilo i opštinu Nikšić, kroz kvantitativno istraživanje među mladima i fokus grupu sa mladima različitih obrazovnih, profesionalnih i socijalnih profila.
Prema podacima istraživanja, uzorkom u opštini Nikšić obuhvaćeno je 292 mladih. U strukturi ispitanika bilo je 52,7% muškaraca i 47,3% žena. Najzastupljeniju starosnu grupu čine mladi od 18 do 25 godina, sa 46,9%, zatim mladi od 26 do 30 godina, sa 30,1%, dok mladi uzrasta od 15 do 17 godina čine 22,9% ispitanika.
Kada je riječ o obrazovnoj strukturi, 43,5% ispitanika ima završenu srednju školu, 25% ima visoko obrazovanje, dok 29,5% ima završeno osnovno obrazovanje. Većina ispitanika, njih 93,2%, živi u urbanom području, dok je 6,8% iz ruralnih sredina.
Posebno je značajan podatak da 76% mladih živi sa roditeljima, dok 12,3% živi u sopstvenom stambenom prostoru, a 7,2% samostalno iznajmljuje stambeni prostor. Ovi podaci mogu ukazivati na

otežanu ekonomsku i stambenu samostalnost mladih i značaj zapošljavanja i stvaranja uslova za samostalan život kao jednog od važnih elemenata tranzicije mladih ka odraslom dobu.

Mladi u Nikšiću svoj stepen zadovoljstva životom u Crnoj Gori ocjenjuju prosječnom ocjenom 5,47 na skali od 1 do 10. Najizraženije nezadovoljstvo odnosi se na mogućnosti zapošljavanja, koje kao izvor nezadovoljstva navodi 58,6% ispitanika, dok je 50,3% nezadovoljno ukupnim kvalitetom života.

Kada je riječ o ostanku u Nikšiću, 60,3% mladih navodi da ne planira da napusti opštinu, dok 21,2% izražava želju da ode, a 18,5% nema formiran stav po tom pitanju. Kao najznačajnije razloge za eventualni odlazak iz Nikšića mladi navode nepovoljne životne uslove (45,2%), nedostatak mogućnosti za napredovanje (40,3%) i nemogućnost pronalaska zaposlenja nakon završetka obrazovanja (37,1%).

Stoga je stvaranje lokalnog ambijenta koji mladima pruža konkretne mogućnosti za razvoj, zapošljavanje, usavršavanje i aktivno učešće u zajednici od posebnog značaja za smanjenje faktora koji podstiču migracije mladih.

Obrazovanje predstavlja jednu od ključnih oblasti za razvoj i osnaživanje mladih. Nalazi istraživanja ukazuju na potrebu snažnijeg povezivanja obrazovanja sa potrebama tržišta rada i svakodnevnim životom mladih. Učesnici fokus grupe ukazali su na nedostatak praktičnih znanja i vještina, nedovoljno razvijenu karijernu orijentaciju i potrebu za većim brojem sadržaja koji mladima omogućavaju da stečena znanja primijene u praksi.

Poseban izazov predstavlja prelazak iz obrazovanja u svijet rada. Među mladima koji su završili obrazovanje, 39,1% navodi da je do zaposlenja došlo tek nakon više od godinu dana, dok je 20,9% zaposlenje pronašlo u periodu do godinu dana. Samo 18,3% mladih navodi da je posao pronašlo odmah nakon završetka obrazovanja.

Mladi koji još nijesu uključeni na tržište rada kao najvažnije nedostajuće vještine prepoznaju stručne vještine (69,2%), komunikacione vještine (42,3%), znanje stranih jezika (35,4%) i digitalne kompetencije (33,8%).

Podaci ukazuju na potrebu daljeg razvoja programa neformalnog obrazovanja, praktičnih obuka, karijernog savjetovanja, razvoja mekih i digitalnih vještina, kao i aktivnosti koje će mladima omogućiti bolje upoznavanje sa mogućnostima zapošljavanja i potrebama lokalnog tržišta rada.

Zapošljavanje predstavlja jednu od najznačajnijih tema u iskazanim potrebama mladih u Nikšiću. U istraživanju je 39,4% ispitanika bilo zaposleno, dok su 29,5% učenici, 15,1% studenti, 11,3% nezaposleni, a 3,4% pripada kategoriji mladih koji nijesu u obrazovanju, zaposlenju ili obuci (NEET). Među zaposlenim mladima, 46,1% navodi da radi u oblasti za koju se obrazovalo i na nivou svoje kvalifikacije. Istovremeno, značajan broj mladih radi van oblasti za koju se obrazovao ili na poslovima koji ne odgovaraju nivou stečenog obrazovanja.

Kao prepreke zapošljavanju mladi najčešće navode nedostatak poznanstava i kontakata, kao i političku pripadnost, koje 81,4% ispitanika prepoznaje kao značajne prepreke. Kao značajne prepreke prepoznaju se i nepovoljna opšta ekonomska situacija (55,8%) i nedovoljna potražnja za određenim zanimanjima (53,5%). Ove podatke treba posmatrati kao percepciju mladih o uslovima na tržištu rada, koja istovremeno ukazuje na nivo povjerenja u postojeće mehanizme zapošljavanja.

Dodatni izazov predstavlja činjenica da je 67,4% mladih koji nijesu zaposleni nedovoljno upoznato sa programima Zavoda za zapošljavanje, dok 79,1% nije upoznato sa lokalnim politikama i programima usmjerenim na zapošljivost mladih. Samo 41,9% nezaposlenih i NEET mladih registrovano je kod Zavoda za zapošljavanje.

Kada je riječ o preduzetništvu, 26% mladih razmatra mogućnost pokretanja sopstvenog biznisa, 64,4% o tome ne razmišlja, dok je 9,6% već započelo preduzetničku aktivnost. Kao najznačajnije lične prepreke za ulazak u preduzetništvo mladi navode nedostatak spremnosti na rizik i hrabrosti (32,5%), kao i nedostatak samopouzdanja i discipline (17,8%). Istovremeno, podršku institucionalnog i pravnog sistema za razvoj preduzetništva ocjenjuju relativno niskom prosječnom ocjenom 4,06 na skali od 1 do 10.

Navedeni nalazi ukazuju na potrebu snažnijeg informisanja mladih o dostupnim programima podrške zapošljavanju, razvijanja lokalnih programa za sticanje praktičnih iskustava i vještina, povezivanja mladih sa poslodavcima, kao i podsticanja preduzetništva i razvoja omladinskih inicijativa.

Kada je riječ o neformalnom obrazovanju, slika je umjereno nepovoljna. Neki vid kurseva, seminara ili radionica pohađalo je 28,4% mladih, dok 71,6% to nije činilo. Razlozi za prethodno navedeno su raznovrsni i analitički vazni: 22,5% smatra da programi obuka nijesu na odgovarajućem nivou, 17,7% navodi da im isti nijesu potrebni, 16,7% vjeruje da dodatno obrazovanje ne donosi dodatnu vrijednost, 14,4% ne zna kome da se obrati, a 12,9% smatra da se neformalno obrazovanje ne cijeni dovoljno. Ovaj podatak je važan za planiranje mjera na lokalnom nivou, jer sugeriše da nije dovoljno samo povećavati broj obuka, već i njihovu sadržinsku i tržišnu uvjerljivost.

Aktivno učešće mladih u donošenju odluka predstavlja jedan od osnovnih principa omladinske politike. Istraživanje pokazuje da 71,6% mladih smatra da građani i mladi u potpunosti ili djelimično mogu uticati na društvene promjene. Međutim, samo 11% ispitanika navodi da je u prethodnih 12 mjeseci učestvovalo u javnoj raspravi ili drugom obliku formalnog učešća u procesima donošenja odluka.

Samoprocjena društvenog aktivizma mladih iznosi 3,40 od 10, dok je politički aktivizam ocijenjen još niže, prosječnom ocjenom 2,78 od 10. Učešće u organizacijama i strukturama civilnog društva takođe je ograničeno: 6,2% mladih je član nevladinih organizacija, 8,2% studentskih organizacija, dok je 11,3% član političkih partija.

Nalazi fokus grupe ukazuju da među mladima postoji neujednačeno poznavanje mehanizama učešća u donošenju odluka, kao i percepcija da njihovo učešće ponekad nema dovoljno vidljivog uticaja na konačne odluke. Ovakva percepcija može dodatno uticati na motivaciju mladih da učestvuju u javnom životu. Zbog toga je potrebno kontinuirano razvijati mehanizme participacije mladih, unapređivati njihovo informisanje o mogućnostima učešća i stvarati prostor za neposredan dijalog mladih sa donosiocima odluka. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti uključivanju mladih koji nijesu članovi organizacija ili formalnih struktura, kako bi proces participacije bio otvoren i dostupan što većem broju mladih.

Informisanost predstavlja važan preduslov za korišćenje dostupnih programa i aktivno učešće mladih. Prema rezultatima istraživanja mladi u Nikšiću informišu se primarno putem društvenih mreža i to 57.5% mladih. Istovremeno, postoji izražen problem nedovoljne informisanosti o postojećim

servisima i mogućnostima za mlade. Samo 25,7% mladih navodi da je upoznato sa postojanjem Kancelarije za mlade u svom gradu, dok je 45,9% upoznato sa postojanjem omladinskog kluba ili centra, a 44,9% sa postojanjem nevladinih organizacija koje rade sa mladima. Značajan broj mladih nije siguran da li takvi servisi postoje ili ih ne prepoznaje kao mjesta na kojima može dobiti podršku. U fokus grupi posebno je istaknuto da mladi često informacije o aktivnostima, pozivima i mogućnostima dobijaju slučajno ili tek nakon realizacije određenih aktivnosti. Iako društvene mreže predstavljaju najvažniji kanal komunikacije, veliki broj dostupnih informacija može dovesti do toga da relevantne informacije ne dopru do ciljne grupe.

Navedeno ukazuje na potrebu unapređenja sistema informisanja mladih, veće vidljivosti omladinskih servisa i kreiranja jasnih, dostupnih i kontinuiranih komunikacionih kanala putem kojih bi mladi na jednom mjestu mogli da pronađu informacije o programima, konkursima, obukama, volontiranju, zapošljavanju, mobilnosti i drugim mogućnostima.

Slobodno vrijeme mladih u velikoj mjeri obilježeno je digitalnim sadržajima i neformalnim druženjem. Društvene mreže koristi 92,8% mladih u slobodno vrijeme, druženje sa prijateljima 89%, dok filmove, serije i muziku kao dominantne aktivnosti navodi 85,3% ispitanika. Fizička aktivnost prisutna je kod 53,8% mladih, dok 62% slobodno vrijeme provodi u kafićima i diskotekama.

Istovremeno, učešće u organizovanim kulturnim i omladinskim sadržajima je znatno manje. Bioskop rijetko ili nikada ne posjećuje 71,9% mladih, dok kulturne događaje rijetko ili nikada posjećuje 62,3%. Omladinski klub rijetko ili nikada koristi 72,6% ispitanika.

Zadovoljstvo ponudom kulturnih sadržaja je uglavnom djelimično – 67,1% mladih navodi da je djelimično zadovoljno, 26% je nezadovoljno, dok je samo 6,8% veoma zadovoljno. Kao razloge za rijetko prisustvovanje kulturnim događajima mladi najčešće navode da ne vole takve manifestacije, da se događaji rijetko organizuju u mjestu njihovog prebivališta i nedostatak slobodnog vremena.

Navedeni nalazi ukazuju na potrebu za raznovrsnijim, dostupnijim i mladima prilagođenim sadržajima u oblasti kulture, sporta, rekreacije, neformalnog obrazovanja i omladinskog rada. Posebno je važno da se mladi uključe u osmišljavanje i realizaciju sadržaja, kako bi oni odgovarali njihovim interesovanjima i potrebama.

Posebnu razvojnu mogućnost predstavlja činjenica da će Nikšić 2030. godine biti Evropska prijestonica kulture. Pripremni period pruža prostor za aktivnije uključivanje mladih u osmišljavanje i realizaciju kulturnih, kreativnih i volonterskih programa, razvoj publike i međunarodnu saradnju, što je potrebno prepoznati i kroz aktivnosti Lokalnog akcionog plana za mlade.

Pitanja zdravlja mladih obuhvataju fizičko i mentalno zdravlje, prevenciju rizičnih ponašanja i dostupnost odgovarajuće podrške. Nalazi istraživanja ukazuju na prisustvo rizičnih oblika ponašanja među mladima, posebno u pogledu korišćenja alkohola i nikotina, dok su preventivni programi prema mišljenju učesnika fokus grupe često sporadični i nedovoljno vidljivi.

Posebnu pažnju zahtijeva oblast mentalnog zdravlja mladih. Učesnici fokus grupe ukazali su na nedovoljnu zastupljenost tema mentalnog zdravlja, kao i na postojanje stigme i bojazni mladih u vezi sa traženjem stručne pomoći i pitanjima privatnosti i povjerljivosti.

Prevenciju je stoga potrebno razvijati kroz kontinuirane i mladima dostupne programe, uz istovremeno jačanje informisanosti o zdravim stilovima života, dostupnim servisima podrške i

načinima na koje mladi mogu pravovremeno potražiti pomoć. Poseban značaj imaju programi koji kombinuju informisanje, edukaciju, sport, rekreaciju i druge pozitivne oblike provođenja slobodnog vremena.

Socijalna uključenost predstavlja važan segment omladinske politike, posebno imajući u vidu različite potrebe mladih koji se suočavaju sa dodatnim društvenim, ekonomskim ili drugim preprekama.

Istraživanje i fokus grupa ukazuju na izazove sa kojima se suočavaju mladi iz RE populacije, mladi sa invaliditetom i druge ranjive kategorije. Uočeni su problemi u pristupu obrazovanju, zadržavanju u obrazovnom sistemu, dostupnosti dodatnih obrazovnih sadržaja, sticanju kvalifikacija i uključivanju na tržište rada. Posebno je istaknuto da formalna uključenost ne mora uvijek značiti i stvarnu uključenost i ravnopravno učešće.

U oblasti položaja mladih sa invaliditetom ukazano je na potrebu stvaranja uslova za njihovo ravnopravno uključivanje u obrazovanje, zapošljavanje, kulturu, sport i društveni život, uz obezbjeđivanje adekvatne podrške.

Učesnici istraživanja ukazali su i na prisustvo rodnih stereotipa i neformalnih oblika diskriminacije, naročito u vezi sa očekivanjima prema mladim ženama i njihovom profesionalnom razvoju.

Digitalne tehnologije predstavljaju sastavni dio svakodnevnog života mladih i imaju značajan potencijal za obrazovanje, zapošljavanje, informisanje i društveno učešće.Prema rezultatima istraživanja, 68,5% mladih smatra da posjeduje dovoljno osnovnih digitalnih vještina, dok samo 44,9% smatra da ima dovoljno specijalizovanih digitalnih i ICT vještina. Sopstvene digitalne kompetencije mladi ocjenjuju prosječnom ocjenom 2,99 na skali od 1 do 5, dok digitalno okruženje u kojem žive ocjenjuju sa 2,87. Kao najvažnije digitalne vještine mladi izdvajaju osnovnu digitalnu pismenost i informatičke vještine (83,9%), kao i naprednije korišćenje Office i Google alata (64,4%). Upotreba alata zasnovanih na vještačkoj inteligenciji takođe je prisutna među mladima, pri čemu ih 20,2% koristi veoma često, 38,7% ponekad, a 28,8% rijetko. Ovi podaci ukazuju na potrebu za kontinuiranim razvojem digitalnih kompetencija mladih, posebno naprednih i praktično primjenjivih vještina koje mogu unaprijediti njihovu zapošljivost, obrazovanje i aktivno učešće u savremenom društvu.

Analiza stanja pokazuje da mladi u Nikšiću predstavljaju značajan potencijal lokalne zajednice, ali da istovremeno postoje izazovi koji zahtijevaju kontinuiran i međuresorski odgovor lokalne samouprave i drugih relevantnih aktera.

Zbog toga Lokalni akcioni plan za mlade za 2027. godinu treba da obezbijedi koordinisan i međuresorski odgovor na identifikovane potrebe, sa fokusom na konkretne, dostupne i vidljive programe i aktivnosti. Posebno je važno da mladi budu uključeni ne samo kao korisnici, već i kao aktivni učesnici u kreiranju, realizaciji i praćenju mjera omladinske politike.

Na ovaj način, lokalna omladinska politika može odgovoriti na postojeće izazove, ali i dodatno valorizovati potencijale mladih kao važnog resursa razvoja opštine.

Razgovori sa mladima

U cilju neposrednog sagledavanja potreba, interesovanja i prioriteta mladih, obavljeni su razgovori, (a sve kroz različite aktivnosti koje su sprovedene u prethodnom periodu) sa mladima sa područja opštine Nikšić. Kroz direktnu komunikaciju, mladi su imali priliku da iznesu svoja zapažanja, prijedloge i ideje o sadržajima, programima i uslugama koje smatraju važnim za unapređenje njihovog života unutar lokalne zajednice. Na ovaj način dobijene su informacije koje direktno odražavaju perspektivu mladih i predstavljaju značajnu osnovu za definisanje prioriteta i mjera u okviru Lokalnog akcionog plana za mlade.

Kao jedna od potreba prepoznata je veća dostupnost informacija za mlade, odnosno potreba da se mladima obezbijedi više načina da dođu do informacija o programima, aktivnostima, konkursima, mogućnostima za usavršavanje, učešće i drugim prilikama koje su im dostupne. Mladi su ukazali i na potrebu za većim brojem sportskih turnira i aktivnosti koje podstiču sportski duh, kao i za razvojem različitih sadržaja koji bi doprinijeli aktivnijem provođenju slobodnog vremena.

U oblasti kulture i umjetnosti, mladi su iskazali interesovanje za muzičkim događajima, kao i za različite kulturne i kreativne sadržaje. Kao zanimljivi oblici aktivnosti izdvojeni su škola baleta, čitalački klubovi i literarni konkursi, kao i mogućnost organizovanja predavanja predavača iz različitih oblasti, čime bi se mladima omogućilo da steknu nova znanja, upoznaju različite profesije i oblasti interesovanja i razvijaju lične i profesionalne kompetencije.

Mladi su posebno ukazali na značaj uspostavljanja i razvoja kreativnog centra, kao prostora u kojem bi mogli da se okupljaju, druže, uče, stvaraju i realizuju sopstvene ideje i inicijative. Takođe je prepoznata potreba za studijskim susretima i drugim sadržajima namijenjenim mladima, kao i za podsticanjem njihovog aktivnijeg uključivanja u postojeće programe, projekte i događaje.

Posebno mjesto u iskazanim potrebama imaju besplatni kursevi engleskog jezika, koji bi mladima omogućili sticanje dodatnih znanja i formalno potvrđivanje stečenih kompetencija. Pored toga, mladi su ukazali na značaj većeg broja dostupnih prilika za učenje, usavršavanje i razvoj, kao i na potrebu za različitim oblicima podrške koji bi im pomogli da svoja interesovanja i potencijale pretvore u konkretne aktivnosti.

Mladi su, takođe, istakli potrebu za većim brojem mogućnosti za zapošljavanje i podršku prilikom pronalaženja posl**a**, odnosno za boljim povezivanjem mladih sa poslodavcima, prilikama za praksu, stručnim usavršavanjem i drugim mogućnostima za profesionalni razvoj.

Svi navedeni prijedlozi ukazuju na to da mladi žele raznovrsniji, dostupniji i sadržajniji sistem aktivnosti, koji obuhvata sport, kulturu, obrazovanje, kreativno stvaralaštvo, informisanje i profesionalni razvoj. Neposredni razgovori sa mladima pokazali su da postoji interesovanje za veći broj lokalnih programa i sadržaja, ali i potreba da se mladima omogući aktivnije učešće u njihovom kreiranju i realizaciji. Upravo zato, rezultati ovih razgovora predstavljaju važan osnov za planiranje budućih aktivnosti Opštine Nikšić usmjerenih na mlade i za kreiranje mjera koje će odgovarati stvarnim potrebama i interesovanjima mladih.

Analiza rezultata iz prethodnog perioda

Rezultati realizacije aktivnosti planiranih lokalnim akcionim planovima pokazuju da je u opštini Nikšić uspostavljen relativno širok okvir lokalne omladinske politike, sa razvijenim idejama, programima i partnerskom mrežom.

Sekretarijat za sport i mlade je prepoznat kao važan operativni mehanizam za neposredan rad sa mladima, naročito kroz radionice, participativne događaje, podršku inicijativama mladih, programe vršnjačkih edukatora, aktivnosti u školama i povezivanje mladih sa drugim institucijama i organizacijama. Istovremeno, kroz EYCA projekat, Europe Goes Local i Youth Climate Action Fund otvorene su dodatne mogućnosti za razvoj lokalnog omladinskog rada, međunarodno povezivanje, participaciju i podršku inicijativama mladih.

Kroz realizaciju prethodnih lokalnih akcionih planova, aktivnosti su bile usmjerene na unapređenje servisa za mlade, obrazovanje i razvoj kompetencija, aktivno učešće mladih u donošenju odluka, zapošljivost i preduzetništvo, prevenciju rizičnih ponašanja, mentalno zdravlje, ljudska prava, inkluziju, volonterizam, kulturu, sport, ekologiju.

Jedan od značajnih rezultata prethodnog perioda jeste razvoj i održavanje konkretnih servisa namijenjenih mladima. Posebno mjesto zauzima projekat savjetovališta za mlade, koje pruža besplatnu psihološku podršku mladima i članovima njihovih porodica, uključujući mogućnost online sesija. Kontinuirano funkcionisanje ovog servisa predstavlja važan segment lokalne politike usmjeren na dostupnost podrške i unapređenje mentalnog zdravlja mladih.

Važan preventivni mehanizam predstavlja Kancelarija za prevenciju bolesti zavisnosti, kroz koju su realizovane aktivnosti u osnovnim i srednjim školama i Domu učenika i studenata. Aktivnosti su obuhvatale prevenciju upotrebe psihoaktivnih supstanci i drugih oblika zavisnosti, uključujući bihejvioralne zavisnosti i problematičnu upotrebu interneta, razvoj socio-emocionalnih vještina i promociju zdravih stilova života. Pored edukativnog rada, kreirani su informativni materijali i ostvarivana je saradnja sa školama, zdravstvenim i drugim nadležnim službama. Posebna pažnja posvećivana je ranom prepoznavanju rizika, radu sa mladima, uključivanju porodice, pružanju savjetodavne i psihosocijalne podrške i distribuciji besplatnih testova roditeljima u situacijama sumnje na upotrebu psihoaktivnih supstanci.

Zdravlje mladih, posebno mentalno zdravlje i prevencija rizičnih ponašanja, predstavlja jednu od važnih komponenti lokalne omladinske politike. Pored rada savjetovališta i Kancelarije za prevenciju bolesti zavisnosti, realizovane su aktivnosti iz oblasti prevencije nasilja, razvoja socio-emocionalnih kompetencija i unapređenja životnih vještina. U ovim aktivnostima ostvarivana je saradnja sa školama i nevladinim organizacijama, čime je preventivni rad lokalne uprave povezivan sa stručnom podrškom drugih sistema.

Posebno mjesto u radu sa mladima zauzima program za vršnjačke edukatore. Kroz obuke, mladi su sticali znanja i vještine iz oblasti komunikacije, javnog nastupa, socio-emocionalnih kompetencija, organizacije radionica i vršnjačke edukacije, nakon čega su svoje znanje mogli da prenose vršnjacima u školama i drugim obrazovnim ustanovama. Ovakav pristup, istovremeno doprinosi razvoju kompetencija mladih i njihovom aktivnom uključivanju u rješavanje pitanja koja su značajna za njihovu generaciju.

Značajan dio aktivnosti bio je usmjeren na obrazovanje, razvoj kompetencija i pripremu mladih za samostalan život i tržište rada. Organizovane su radionice digitalne, finansijske i medijske pismenosti, kao i aktivnosti usmjerene na korišćenje digitalnih alata u obrazovanju i predstavljanju poslodavcima.

U saradnji sa partnerima, mladima su bile dostupne i obuke iz oblasti digitalnih vještina, robotike, 3D modelovanja, programiranja, digitalnog marketinga i drugih savremenih kompetencija.
U oblasti zapošljivosti, realizovane su aktivnosti koje se odnose na karijernu orijentaciju, podršku u pisanju CV-a i pripremi za razgovor za posao, razvoj preduzetničkih vještina i informisanje o mogućnostima zapošljavanja.
Aktivno učešće mladih predstavlja jednu od oblasti u kojoj je prethodni period obilježen razvojem različitih modela participacije. Sekretarijat i Kancelarija za mlade podržavali su inicijative mladih, uključujući inicijative srednjoškolaca, ekološke inicijative i aktivnosti usmjerene na razvoj lokalnih mehanizama participacije. Organizovane su participativne radionice, posjete lokalnoj upravi i Skupštini opštine, kao i aktivnosti u okviru dječjeg i romskog parlamenta. Učešće mladih dodatno je podsticano kroz javne pozive i mogućnosti da mladi predlažu ideje i inicijative. Ovakav pristup doprinosi razvoju kulture dijaloga, odgovornosti i aktivnog građanstva.
Posebno mjesto ima EYCA program, kroz koji su mladima omogućene različite aktivnosti, radionice, participativni sadržaji i povezivanje sa mogućnostima koje pruža Evropska omladinska kartica. Kroz ovaj program razvijana je neposrednija komunikacija sa mladima i podržavano njihovo uključivanje u različite društvene, obrazovne i razvojne aktivnosti.
Dodatni značaj za razvoj lokalne omladinske politike ima uključivanje Opštine Nikšić u Europe Goes Local, evropsku inicijativu usmjerenu na unapređenje lokalnog rada sa mladima i razvoj kvalitetnog omladinskog rada na lokalnom nivou. Učešće u ovom procesu predstavlja osnovu za razmjenu iskustava, jačanje kapaciteta lokalnih aktera i unapređenje kvaliteta rada sa mladima.
Poseban pravac djelovanja predstavlja Youth Climate Action Fund (YCAF), kroz koji je Nikšić uključen u međunarodni program podrške lokalnim inicijativama mladih u oblasti klimatskih promjena i zaštite životne sredine. Ovaj program predstavlja dodatnu mogućnost za mlade da osmišljavaju i realizuju konkretne lokalne inicijative, uz podršku i povezivanje sa institucijama i obrazovnim ustanovama. Njegov značaj ogleda se i u tome što povezuje participaciju mladih, zaštitu životne sredine, razvoj njihovih kompetencija i konkretno djelovanje u lokalnoj zajednici.
Volonterizam predstavlja još jednu značajnu oblast djelovanja lokalne omladinske politike. Podržavana je realizacija volonterskih kampova, humanitarnih aktivnosti i programa usmjerenih na razvoj solidarnosti među mladima. Organizovane su aktivnosti kojima su mladima predstavljene mogućnosti za volontiranje, kao i događaji koji promovišu volonterski rad.
Lokalna omladinska politika obuhvatala je i pitanja ljudskih prava, tolerancije, rodne ravnopravnosti, nediskriminacije i inkluzije. Realizovane su aktivnosti usmjerene na prevenciju vršnjačkog nasilja, promociju tolerancije, rodne ravnopravnosti i borbu protiv različitih oblika diskriminacije, uz saradnju sa školama i nevladinim organizacijama.
Lokalna uprava je prepoznala značaj kulture, sporta, ekologije i drugih sadržaja za kvalitet života mladih. U oblasti kulture posebno se izdvaja projekat „No Concept“, koji nudi podršku mladim akademskim umjetnicima i njihovom predstavljanju javnosti. Pored toga, realizovane su različite izložbe i konkursi koji su mladima omogućili da iskažu kreativnost, predstave svoj rad i aktivnije učestvuju u kulturnom životu grada.
Sekretarijat je podržao i brojne aktivnosti koje mladima omogućavaju kvalitetnije provođenje slobodnog vremena – od sportskih i rekreativnih događaja, preko kampova i takmičenja, do kulturnih, ekoloških i edukativnih programa. Na taj način lokalna uprava, pored podrške formalnom

obrazovanju i zapošljivosti, doprinosi stvaranju sadržaja koji podstiču kreativnost, socijalizaciju, fizičku aktivnost, aktivno provođenje slobodnog vremena.
Ekološke aktivnosti postaju sve značajniji dio lokalne omladinske politike. Realizovane su aktivnosti usmjerene na zaštitu životne sredine, uređenje i očuvanje javnih prostora i podizanje svijesti o značaju ekologije.
Analiza pokazuje i da je lokalna uprava postepeno razvijala model djelovanja koji se ne zasniva samo na organizovanju pojedinačnih aktivnosti, već na povezivanju različitih partnera i stvaranju kontinuiteta u radu sa mladima. Aktivnosti obrazovnih institucija, nevladinih organizacija, zdravstvenih i socijalnih ustanova, Zavoda za zapošljavanje, IPC Tehnopolis, Crvenog krsta i drugih partnera predstavljale su važnu dopunu lokalnoj politici i omogućile širi obuhvat mladih.
Međutim, ostvareni rezultati ukazuju na oblasti koje zahtijevaju dalje unapređenje. Posebno se izdvajaju zapošljivost i tranzicija mladih ka tržištu rada, uključivanje poslodavaca u programe za mlade, ciljana podrška NEET mladima, kao i potreba za stalnim unapređenjem dostupnosti i vidljivosti postojećih servisa i aktivnosti. Dodatno je potrebno jačati mehanizme neposrednog učešća mladih u kreiranju i praćenju omladinske politike, kako bi programi i aktivnosti u većoj mjeri odgovarali njihovim stvarnim potrebama.
Na osnovu iskustava iz sprovođenja aktivnosti iz lokalnih akcionih planova, može se zaključiti da dalji razvoj omladinske politike u Nikšiću treba da bude usmjeren na unapređenje postojećih servisa, snažnije učešće mladih u donošenju odluka, razvoj kvalitetnog omladinskog rada, bolju dostupnost informacija i programa, ciljanu podršku ranjivim grupama, jače povezivanje obrazovanja i tržišta rada, kao i povezivanje lokalne omladinske politike sa drugim razvojnim politikama.

FINANSIJSKI OKVIR

Sredstva za realizaciju aktivnosti predviđenih Lokalnim akcionim planom za mlade (LAPM) obezbjeđivaće se iz Budžeta Opštine Nikšić, sredstava nadležnih institucija i donatorskih izvora.

U Budžetu Opštine Nikšić, na budžetskoj stavci „Transferi za unapređenje položaja mladih“, planiraju se sredstva za realizaciju aktivnosti utvrđenih ovim Planom. Sredstva za stipendiranje studenata i dodjelu nagrada, podršku mladim umjetnicima i stvaraocima, kao i podršku mladim preduzetnicima, planirana su u okviru drugih budžetskih transfera. Takođe, dio aktivnosti podržan je i Budžetom Fondacije Nikšić EPK2030.

Pored sredstava iz budžeta Opštine, realizacija pojedinih aktivnosti biće finansirana iz sredstava nadležnih institucija, dok će se za određene aktivnosti sredstva obezbjeđivati kroz donatorsku podršku i druge dostupne izvore finansiranja.

U okviru Regionalnog programa lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu 3 (ReLOaD3), koji finansira Evropska unija, a sprovodi Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP), planirana je podrška realizaciji aktivnosti u ukupnom iznosu od 6.300 eura.

AKCIONI PLAN

Operativni cilj 1: Razvoj održivog i kvalitetnog sistema servisa i programa za podršku mladima pri tranziciji u odraslo doba						
Operativni cilj (na lokalnom nivou): Stvaranje održivog, kvalitetnog i inkluzivnog sistema podrške mladima, za uspješnu tranziciju iz školovanja u radni i društveni život, kroz programe prilagođene lokalnim potrebama i resursima						
	Aktivnost	**Nosioci aktivnosti**	**Početak realizacije/ Završetak realizacije**	**Indikatori**	**Finansijska procjena**	**Izvor finansiranja**
1.1.	Pružanje podrške obrazovanju djece i mladih sa manje mogućnosti	Sekretarijat za sport i mlade	Tokom školske godine	15 učenika obuhvaćeno podrškom	4.000,00€	Budžet Opštine
1.2.	Implementacija međunarodnog društveno odgovornog projekta Evropske omladinske kartice (EYC)	Sekretarijat za sport i mlade NVO Centar za omladinsku edukaciju	I-IV kvartal	1 000 izdatih EYCA kartica	4.000,00€	Budžet Opštine Donatori
1.3.	Organizovanje radionice na temu pospješivanja različitih vrsta mobilnosti među mladima	Sekretarijat za sport i mlade NVO Centar za omladinsku edukaciju	I-IV kvartal	1 radionica 20 mladih	/	Projekat EYCA
1.4.	Organizovanje radionice u cilju unapređenja informisanosti o dostupnim obrazovnim, razvojnim, profesionalnim i drugim prilikama	Sekretarijat za sport i mlade NVO Centar za omladinsku edukaciju	I-IV kvartal	1 radionica 20 mladih	/	Projekat EYCA
1.5.	Organizovanje Info dana za učenike završnih razreda osnovnih škola o	Sekretarijat za sport i mlade Obrazovne ustanove	II kvartal	Održan Info dan	1.500,00€	Budžet Opštine

	izboru srednjeg obrazovanja					
1.6.	Realizovanje Programa karijernog informisanja i savjetovanja mladih	Obrazovne ustanove NVO ZZZCG	I-IV kvartal	Obuhvaćeno 100 mladih	/	/
1.7.	Realizovanje Programa „Brižne porodice“	Sekretarijat za sport i mlade Licencirani edukatori/ke	I-IV kvartal	Realizovan program „Brižne porodice“	2.000,00€	Budžet Opštine
Operativni cilj 2: Stvaranje uslova da mladi budu aktivni građani i građanke, uključeni u kreiranje i sprovođenje javnih politika						
Operativni cilj (na lokalnom nivou): Omogućiti mladima aktivno učešće u kreiranju i sprovođenju lokalnih javnih politika kroz razvoj mehanizama za njihovo učešće, osnaživanje vještina i povećanje informisanosti						
	Aktivnost	**Nosioci aktivnosti**	**Početak realizacije/ Završetak realizacije**	**Indikatori**	**Finansijska procjena**	**Izvor finansiranja**
2.1.	Organizovanje događaja „Mladi u Skupštini opštine“	Sekretarijat za sport i mlade Skupština opštine Nikšić NVO Obrazovne ustanove	I-IV kvartal	1 događaj 20 mladih	300,00€	Budžet Opštine Donatori
2.2.	Formiranje i podrška radu Savjeta za mlade	Sekretarijat za sport i mlade NVO Obrazovne ustanove Lokalne institucije	I-IV kvartal	Formiran Savjet za mlade i razvijena saradnja sa subjektima omladinske politike	500,00€	Budžet Opštine Donatori
2.3.	Kreiranje medijskih i digitalnih sadržaja za mlade i od strane mladih	RTVNK Obrazovne institucije NVO Lokalna uprava	I-IV kvartal	50 TV emisija i drugih digitalnih sadržaja o mladima, omladinskim organizacija	1.000,00€	Budžet Opštine Donatori

				ma kao i aktivnostima za mlade i temama od značaja za mlade		
2.4.	Organizovanje edukativnih aktivnosti na temu javnog nastupa i komunikacijskih vještina	Sekretarijat za sport i mlade NVO Obrazovne ustanove Lokalne institucije	I-IV kvartal	2 radionice 15 mladih po radionici	300,00€	Budžet Opštine Donatori
2.5.	Pružanje podrške razvoju volonterizma i solidarnosti kod mladih	Sekretarijat za sport i mlade OO Crveni krst NVO Obrazovne ustanove Lokalne institucije	I-IV kvartal	2 aktivnosti 30 mladih	1.000,00€	Budžet Opštine Donatori
2.6.	Organizovanje obuke o omladinskom aktivizmu, informisanju i učešću mladih u donošenju odluka(upoznavanje sa mogućnostima učešća na lokalnom nivou, pronalaženje pouzdanih informacija, prepoznavanje potreba u zajednici, oblikovanje prijedloga i pokretanje inicijativa, uz praktične vježbe komunikacije sa institucijama)	UNDP/ReLOaD3 Obrazovne ustanove Sekretarijat za sport i mlade	I-IV kvartal	15-20 mladih	750,00€	UNDP/EU
2.7.	Pružanje podrške razvoju i realizaciji ideja mladih koje odgovaraju potrebama lokalne zajednice, uz mentorsku podršku i uključivanje mladih u planiranje i	UNDP/ReLOaD3 Obrazovne ustanove Sekretarijat za sport i mlade	I-IV kvartal	20 mladih uključeno Podržane i realizovane inicijative mladih za unapređenje lokalne zajednice, uz	4.000,00 €	UNDP/EU

	sprovođenje aktivnosti.			obezbijeđenu mentorsku podršku		
2.8.	Osnaživanje i razvoj kompetencija za osmišljavanje i sprovođenje lokalnih akcija primjenom modela servisnog učenja	NVO Srednje škole Sekretarijat za sport i mlade	I-II kvartal	15 mladih uključeno u program 1 lokalna akcija 1 festival servisnog učenja	4.450,00€	Donator
2.9.	Osnaživanje i uključivanje marginalizovanih grupa u kulturni život grada	Fondacija:Nikšić 2030 EPK	I-IV kvartal	30 mladih	3.000,00€	Budžet Fondacije
2.10.	Uključivanje mladih iz ruralnih područja u kulturni život grada	Fondacija: Nikšić 2030 EPK	I-IV kvartal	50 mladih	3.000,00€	Budžet Fondacije
2.11.	Formiranje grupe volontera - Nikšić 2030 EPK	Fondacija: Nikšić 2030EPK	I-IV kvartal	50 mladih	5.000,00€	Budžet Fondacije
2.12.	Formiranje Savjeta mladih - Nikšić 2030 EPK	Fondacija: Nikšić 2030EPK	I-IV kvartal	20 mladih	2.000,00€	Budžet Fondacije
Operativni cilj 3: Ostvarivanje međuresornog doprinosa poboljšanju sveukupnog položaja mladih						
Operativni cilj (na lokalnom nivou): Unaprijediti saradnju između lokalnih institucija, organizacija i drugih subjekata u cilju kreiranja sveobuhvatnih i koordinisanih programa koji poboljšavaju kvalitet života mladih						
	Aktivnost	**Nosioci aktivnosti**	**Početak realizacije/ Završetak realizacije**	**Indikatori**	**Finansijska procjena**	**Izvor finansiranja**
3.1.	Povećanje informisanosti mladih o prilikama za zapošljavanje	Sekretarijat za sport i mlade Obrazovne ustanove ZZZCG - PJ Nikšić	I/II kvartal	200 mladih informisano	2.500,00€	Budžet Opštine Donatori

3.2.	Realizovanje programa podrške iz oblasti preduzetništva i razvoja poslovnih ideja	Sekretarijat za finansije, razvoj i preduzetništvo	I-IV kvartal	5 mladih obuhvaćenih programom	50.000,00€	Budžet Opštine
3.3.	Organizovanje obuke o finansijskoj pismenosti i razvoju preduzetničkih ideja(upravljanje ličnim budžetom, štednja, odgovorno zaduživanje, prepoznavanje finansijskih prevara i razrada sopstvene preduzetničke ideje)	UNDP/ReLOaD3 Obrazovne ustanove Sekretarijat za sport i mlade	I-IV kvartal	15-20 mladih učestvovalo	800,00€	UNDP/EU
3.4.	Dodjeljivanje stipendije	Sekretarijat za sport i mlade	I-IV kvartal	Broj mladih dobitnika stipendije na godišnjem nivou	500.000,00€	Budžet Opštine
3.5.	Dodijeljivanje Studentske nagrade najboljim studentima	Opština Nikšić	III kvartal	5 mladih dobitnika nagrade	8.000,00€	Budžet Opštine
3.6.	Organizovanje aktivnosti u cilju prevencije nasilja među mladima i korišćenje kreativnih metoda u prevenciji vršnjačkog nasilja	Sekretarijat za sport i mlade NVO Obrazovne institucije Lokalne institucije OO Crveni krst	II/IV kvartal	2 radionice 1 događaj 30 mladih	500,00€	Budžet Opštine Donatori
3.7.	Realizovanje edukativnih radionica na temu tehnika otpora kod mladih	Sekretarijat za sport i mlade Obrazovne institucije	Tokom školske godine	5 radionica 75 mladih	/	Budžet Opštine
3.8.	Promovisanje i pružanje psihološke podrške mladima	Sekretarijat za sport i mlade Dom zdravlja	I-IV kvartal	300 servisa pruženih putem besplatnog psihološkog	14.000,00€	Budžet Opštine

				savjetovališta godišnje Promotivne aktivnosti		
3.9.	Organizovanje obuke o očuvanju mentalnog zdravlja (prepoznavanje i upravljanje stresom, briga o sebi, jačanje emocionalne otpornosti i informisanje o dostupnim izvorima stručne podrške)	UNDP/ReLOaD3 Obrazovne ustanove Sekretarijat za sport i mlade	I-IV kvartal	15-20 mladih učestvovalo	750,00€	UNDP/EU
3.10.	Realizovanje Programa za razvoj socio-emocionalnih vještina i vršnjačke podrške	Sekretarijat za sport i mlade NVO Obrazovne institucije Lokalne institucije	II-IV kvartal	10 vršnjačkih edukatora	900,00€	Budžet Opštine
3.11.	Organizacija edukativnih aktivnosti iz oblasti ljudskih prava	Sekretarijat za sport i mlade NVO Obrazovne ustanove Lokalne institucije	I-IV kvartal	2 radionice 15 mladih po radionici	400,00€	Budžet Opštine Donatori
3.12.	Organizacija edukativnih aktivnosti iz oblasti rodne ravnopravnosti	Sekretarijat za sport i mlade NVO Obrazovne ustanove Lokalne institucije	I-IV kvartal	2 radionice 15 mladih po radionici	300,00€	Budžet Opštine Donatori
3.13.	Organizovanje edukacije vršnjačkih edukatora za prevenciju bolesti zavisnosti	Sekretarijat za sport i mlade Obrazovne institucije	II-IV kvartal	10 vršnjačkih edukatora	300,00€	Budžet Opštine

3.14.	Organizovanje aktivnosti usmjerenih na prevenciju bolesti zavisnosti sa fokusom na bihejvioralne zavisnosti, digitalne navike i kockanje	Sekretarijat za sport i mlade Obrazovne institucije Dom zdravlja CB Nikšić	Tokom školske godine	10 radionica 200 mladih Kreiran i distribuiran materijal	2.000,00€	Budžet Opštine
3.15.	Organizovanje edukacija na temu socijalizacije djece i jačanje socio-emocionalnih vještina	Sekretarijat za sport i mlade Obrazovne institucije	Tokom školske godine	5 radionica 75 mladih	/	Budžet Opštine
3.16.	Pružanje savjetodavne podrške mladima koji koriste PAS i njihovim porodicama	Sekretarijat za sport i mlade	I-IV kvartal	Podrška za 20 mladih	/	Budžet Opštine
3.17.	Distribucija besplatnih testova u situacijama sumnje na upotrebu psihoaktivnih supstanci	Sekretarijat za sport i mlade	I-IV kvartal	Broj testova	500,00€	Budžet Opštine
3.18.	Realizovanje aktivnosti iz oblasti ekologije - razvoj ekološkog aktivizma, podrška inicijativama	Sekretarijat za sport i mlade NVO Obrazovne institucije Lokalne institucije	II - IV kvartal	2 aktivnosti 50 mladih	2.000,00€	Budžet Opštine Donatori
3.19.	Sprovođenje projekta „Mladi za klimatsku akciju“	Opština Nikšić NVO Obrazovne ustanove	I – II kvartal	8 projekata 50 mladih	50.000,00€	Youth Climate Action Fund/Bloomberg Philanthropies
3.20.	Organizovanje aktivnosti iz oblasti saobraćaja	Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj Sekretarijat za sport i mlade	II - IV kvartal	2 aktivnosti 30 mladih	700,00€	Budžet Opštine

		NVO Obrazovne institucije Lokalne institucije				
3.21.	Pružanje podrške i realizacija aktivnosti u cilju promovisanja zdravih stilova života, sporta i rekreacije	Sekretarijat za sport i mlade Obrazovne institucije Lokalne institucije NVO Sportske organizacije	I-IV kvartal	4 aktivnosti/projekta 80 mladih	3.000,00€	Budžet Opštine Donatori
3.22.	Kreiranje ambijenta za stvaralaštvo i afirmaciju umjetnosti	Sekretarijat za sport i mlade NVO Obrazovne institucije Lokalne institucije	I-IV kvartal	1 aktivnost	2.500,00€	Budžet Opštine Donatori
3.23.	Realizovanje Programa podrške mladim umjetnicima i stvaraocima	Sekretarijat za kulturu i medije Sekretarijat za sport i mlade NVO Obrazovne institucije Lokalne institucije	II - IV kvartal	4 mladih	15.000,00€	Budžet Opštine
3.24.	Organizovanje konkursa za mlade	Sekretarijat za sport i mlade Obrazovne institucije Lokalne institucije NVO	II - IV kvartal	Organizovan konkurs 20 mladih	1.500,00€	Budžet Opštine Donatori
3.25.	Pružanje podrške i realizacija aktivnosti u cilju kvalitetnog provođenja vremena – kampovi, takmičenja, edukativne aktivnosti,	Sekretarijat za sport i mlade Obrazovne institucije Lokalne institucije NVO	I-IV kvartal	3 aktivnosti/projekta 60 mladih	4.000,00€	Budžet Opštine Donatori

	kvizovi, manifestacije, festivali, izleti i dr.	OO Crveni krst				
3.26.	Realizovanje programa „Podsticaji za samozapošljavanje“	ZZZCG	I-IV kvartal	Minimum 6 mladih pokrenulo sopstveni biznis	Sredstva iz „Garancije za mlade“	Budžet ZZZCG
3.27.	Realizovanje programa „Podsticaji za zapošljavanje“	ZZZCG Partneri: Poslodavci	I-IV kvartal	Za minimum 5 mladih omogućeno zapošljavanje na otvorenom tržištu na poslovima koji bi mogli biti održivi i nakon završetka trajanja subvencije.	Sredstva iz „Garancije za mlade“	Budžet ZZZCG. poslodavci
3.28.	Realizovanje programa „Obrazovanje i osposobljavanje“	ZZZCG Partneri: Licencirani organizatori obrazovanj, Poslodavci	I-IV kvartal	Najmanje 15 mladih uključeno u različite programe obrazovanja i osposobljavanja u cilju sticanja stručnih kvalifikacija, mikrokvalifikacija i drugih kvalifikacija, kao i sticanje radnog iskustva kroz neki od programa.	Sredstva iz „Garancije za mlade“	Budžet ZZZCG.
3.29.	Realizovanje programa „Direktno otvaranje radnih mjesta“	ZZZCG Partneri: Poslodavci	I-IV kvartal	Najmanje 15 mladih radno angažovano na poslovima od javnog interesa gdje im se omogućava sticanje ili	/	ZZZCG

				unapređenje radnih vještina, očuvanje radnih sposobnosti i povećanje zapošljivosti.		
3.30.	Realizovanje Programa „Stručno osposobljavanje lica sa stečenim visokim obrazovanjem“	ZZZCG Partneri: Poslodavci	I-IV kvartal	Minimum 180 mladih se osposobilo za samostalan rad, unaprijedilo znanja, vještine u stečenom zanimanju	/	Vlada CG
3.31.	Organizovanje obuka za sticanje dodatnih znanja i vještina iz oblsti: - robotike i kodiranja - 3D modelovanja i štampe - grafičkog dizajna - digitalnog marketinga - vještačke inteligencije - 2D animacije - video produkcije - nabavke - CNC tehnologija - strip, ilustracija i karikatura UX/UI dizajn	IPC Tehnopolis	I-IV kvartal	Najmanje 11 obuka	20,000.00€	Redovan budžet
3.32.	Sprovođenje različitih formata događaja za mlade: 2027. godina: - Cross Border Coworking Conference	IPC Tehnopolis	I – IV kvartal	Najmanje 15 događaja Najmanje 250 učesnika/ca	94,000.00 €	Redovan budžet, Donatori

	- Meetup - Master class - Startup kamp - STEM dan - Radionice (2) - Obuke					
3.33.	Formiranje kreativnih HUBOVA za mlade	Fondacija:Nikšić 2030 EPK	I-III kvartal	50 mladih	5.000,00€	Budžet Fondacije
3.34.	Organizovanje eddukativnih radionica za mlade u saradnji sa IPC Tehnopolis	Fondacija:Nikšić 2030 EPK	I-IV kvartal	30 mladih	2.000,00€	Budžet Fondacije
Operativni cilj 4: Unapređenje mehanizama za efikasno kreiranje, sprovođenje, monitoring i evaluaciju omladinske politike						
Operativni cilj (na lokalnom nivou): Razviti i unaprijediti mehanizme za efikasno kreiranje, sprovođenje, praćenje i evaluaciju omladinske politike kroz inkluzivan pristup i aktivno učešće mladih i relevantnih aktera						
	Aktivnost	**Nosioci aktivnosti**	**Početak realizacije/ Završetak realizacije**	**Indikatori**	**Finansijska procjena**	**Izvor finansiranja**
4.1.	Informisanje javnosti o Lokalnom akcionom planu za mlade	Sekretarijat za sport i mlade	I-IV kvartal	Objavljen LAPM Promocija aktivnosti	/	/
4.2.	Učestvovanje predstavnika/ca sekretarijata na obukama iz oblasti omladinske politike	Ministarstvo sporta i mladih Međunarodne organizacije Nevladine organizacije	I-IV kvartal	1 obuka godišnje	/	/
4.3.	Unapređenje koordinacije sa svim akterima iz oblasti omladinske politike na lokalnom nivou	Sekretarijat za sport i mlade Obrazovne institucije Lokalne institucije NVO	I-IV kvartal	1 zajednički događaj	300,00	Budžet Opštine Donatori
4.4.	Praćenje realizacije aktivnosti iz LAPM	Sekretarijat za sport i mlade	I-IV kvartal	Izrađen izvještaj	/	/

4.5.	Sprovođenje istraživanja o mladima i njihovim potrebama	Sekretarijat za sport i mlade	II/III kvartal	200 mladih uključeno u istraživanje	/	Budžet Opštine Donatori
4.6.	Izrada Lokalnog akcionog plana	Sekretarijat za sport i mlade	III/IV kvartal	Izrađen Nacrt lokalnog akcionog plana za mlade	/	Budžet Opštine Donatori

MONITORING I EVALUACIJA

U realizaciji aktivnosti predviđenih Lokalnim akcionim planom za mlade za 2027. godinu učestvovaće relevantne institucije, ustanove i organizacije, u skladu sa svojim nadležnostima i oblastima djelovanja. U proces sprovođenja Plana biće uključeni predstavnici lokalne uprave, obrazovnih ustanova, drugih relevantnih institucija i nevladinih organizacija, uz aktivno učešće mladih kao ključnih aktera u kreiranju i sprovođenju omladinske politike na lokalnom nivou.

Praćenje realizacije (monitoring) sprovodiće Sekretarijat za sport i mlade, kao nadležni organ za oblast omladinske politike na lokalnom nivou, u saradnji sa svim subjektima uključenim u realizaciju planiranih aktivnosti. Monitoring će obuhvatiti prikupljanje podataka o stepenu realizacije aktivnosti, ostvarenim rezultatima i eventualnim izazovima u njihovom sprovođenju. Posebna pažnja biće posvećena međusektorskoj saradnji i kontinuiranom dijalogu sa mladima, kako bi se osiguralo da realizacija Plana odgovara njihovim potrebama i prioritetima.

Evaluacija realizacije Lokalnog akcionog plana za mlade zasnivaće se na definisanim aktivnostima i indikatorima uspjeha, koji će omogućiti procjenu stepena njihove realizacije, ostvarenih rezultata i doprinosa unapređenju položaja mladih u opštini Nikšić.

U skladu sa Zakonom o mladima, biće pripremljen izvještaj o realizaciji Lokalnog akcionog plana za mlade, koji će sadržati pregled sprovedenih aktivnosti i ostvarene rezultate. Izvještaj će se pripremati na osnovu podataka i informacija koje dostave nosioci aktivnosti, a Ministarstvu sporta i mladih biće dostavljen u skladu sa zakonskim obavezama.

Nalazi monitoringa i evaluacije poslužiće za procjenu uspješnosti sprovođenja Plana i identifikovanje oblasti u kojima je potrebno dodatno djelovanje, kao i za planiranje budućih mjera i aktivnosti u oblasti omladinske politike na lokalnom nivou.

OBRAĐIVAČ

SEKRETARIJAT ZA SPORT I MLADE

SEKRETAR

Dejan Ivanović

Radna grupa za izradu Nacrta lokalnog akcionog plana za mlade za 2027. godinu:

1. Dejan Ivanović, sekretar Sekretarijata za sport i mlade, koordinator grupe;
2. mr Maja Radoičić, Kancelarija za mlade - Sekretarijat za sport i mlade;
3. Ljubica Abramović, Kancelarija za prevenciju bolesti zavisnosti - Sekretarijat za sport i mlade;
4. Marica Ognjenović, JU Gimnazija „Stojan Cerović“;
5. Snežana Jovićević, JU Prva srednja stručna škola;
6. Irena Nikčević, JU Srednja stručna škola;
7. Jelena Popivoda, IPC Tehnopolis;
8. Nataša Radulović, ZZZCG – PJ Nikšić;
9. Anja Cerović, OO Crveni krst Nikšić,
10. Nađa Perović, NVO Alfa centar;
11. Milica Kovačević, NVO Žuti leptir,
12. Vanja Draganić, NVO Osvit.

U konsultacijama za izradu teksta Nacrta lokalnog akcionog plana za mlade za 2027. godinu i iniciranju i predlaganju aktivnosti učestvovali:

- Mladi
- JU Centar za socijalni rad
- JU Dom zdravlja Nikšić
- Filozofski fakultet
- JU Narodna biblioteka „Njegoš“
- Kancelarija Nikšić Evropska prestonica kulture 2030
- NVO Optimisti
- NVO Tibor
- NVO Društvo mladih ekologa Nikšić
- NVO Centar za omladinsku edukaciju
- NVO Interakcija
- NVO Forum MNE
- UNDP – Program RELOAD3